

PISA

У ЦЕНТРИ УВАГИ

13

Чи допомагають кошти отримати високі результати в PISA?

- ✓ Ані краще економічне становище країни, ані більші витрати на освіту не гарантують отримання учнями високих результатів у тестуванні PISA. Для країн з високим рівнем доходів важливо не те, які кошти витрачаються на освіту, а те, як використовуються призначені для освіти грошові ресурси.
- ✓ У країнах із високим рівнем доходів й успішною системою освіти спостерігається така тенденція: перевага надається інвестуванню в підвищення якості викладання, а не зменшенню кількості учнів у класах, що пов'язано із грошовими витратами.
- ✓ У системах освіти країн, які досягли високих результатів у тестуванні PISA, панує переконання, що всі учні можуть досягти успіху в навчанні. Ці країни надають таку можливість усім своїм учням.

В освіті, як і в будь-якій іншій галузі життя, ми отримуємо те, що фінансуємо. Чи завжди це так? Як і в іншому, не завжди. Сьогодні уряди країн ОЕСР прагнуть скорочувати державні витрати й ретельно контролювати бюджетні кошти. Результати ж PISA дозволяють зробити обнадійливі для батьків та освітян висновки:

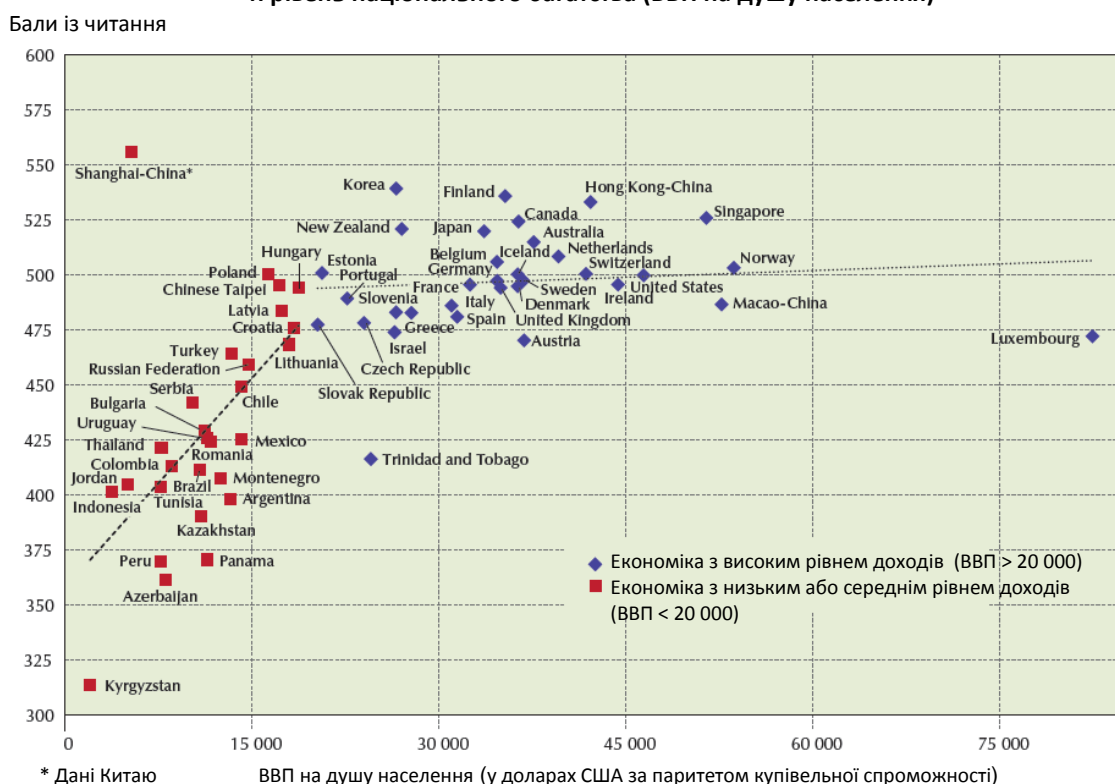
- *успіх системи освіти тієї чи іншої країни залежить не від обсягу інвестицій, а від того, на що витрачаються призначені грошові ресурси;*
- *країни з найвищими результатами PISA не належать до найбагатших, водночас вони витрачають на освіту більше грошей, ніж інші країни.*

Багатство країни впливає на результати навчання учнів, але лише частково

На перший погляд може здаватися, що матеріальне благополуччя держави впливає на результати її учнів у тестуванні PISA. У країнах із середнім рівнем національного багатства, тобто тих, де ВВП на душу населення становить не більше 20 тисяч доларів США (наприклад, в Естонії, Угорщині, Словацькій Республіці й Хорватії), було виявлено таку залежність: чим вище рівень національного багатства країни, тим вище середній бал її учнів у тестуванні PISA із читання. Наприклад, у країні ОЕСР Польщі, партнерській країні ОЕСР Латвії та партнерській економіці Китайському Тайбеї показник ВВП на душу населення вдвічі вищий, ніж у партнерських країнах ОЕСР Азербайджані й Перу; середній результат у тестуванні PISA із читання в цих країнах теж вищий більш ніж на 100 балів.

Разом із тим результати PISA інших країн указують на те, що ВВП, більший 20 000 доларів США на душу населення, не гарантує країні кращих результатів у тестуванні PISA. Також не гарантують вищих балів і більші витрати на освіту в країнах із високим рівнем доходів. Одним з важливих показників у дослідженні PISA є «сукупні витрати країни/економіки». Це показник, який розраховується як кількість грошей (у доларах США), яка витрачається на повний цикл освіти однієї дитини 6-15 років. Коли сукупні витрати перевищують поріг у 35 тисяч доларів США на одного учня, вони вже не зумовлюють позитивних змін у навчальних результатах учнів тієї чи іншої країни/економіки. Наприклад, країни, які витрачають більше 100 тисяч доларів США на повне навчання одного учня 6-15 років (Люксембург, Норвегія, Швейцарія й США), отримали результати PISA того ж рівня, що й країни, які витрачають на навчання одного учня вдвічі менше (Естонія, Угорщина й Польща). При цьому в Новій Зеландії, країні з найкращими результатами PISA, національні витрати на навчання одного учня нижчі від середнього показника сукупних витрат по країнах ОЕСР.

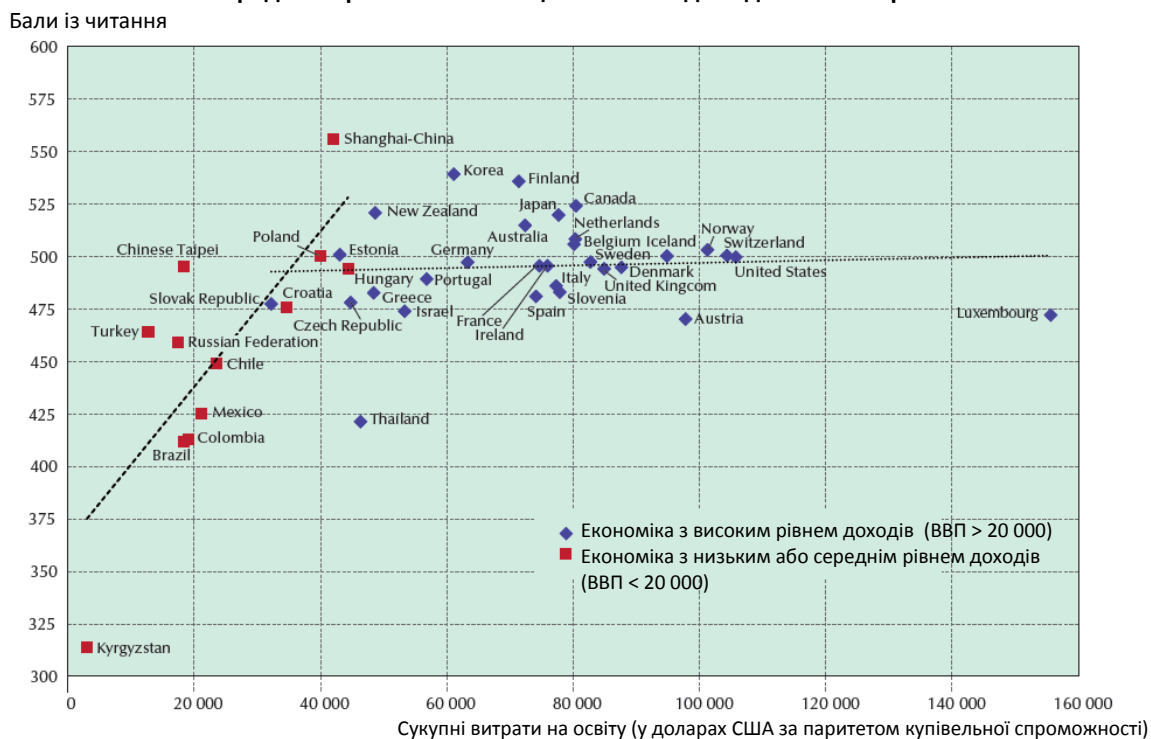
Середні результати країн/економік у тестуванні PISA із читання й рівень національного багатства (ВВП на душу населення)

Джерело: PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science, рис. I.2.3 Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932381399>; PISA 2009 Results: What Makes a School Successful? Resources, Policies and Practices, рис. IV.3.21c. Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932382216>
 Заувага: Албанія, Дубай (ОАЕ), Ліхтенштейн і Катар не повідомили даних про ВВП на душу населення.

Що ж насправді впливає на високі результати навчання в країнах/економіках із високим рівнем доходів? Результати дослідження вказують на те, що в цих країнах велику увагу приділяють тому, як витратити грошові ресурси, а не тому, скільки їх витратити.

**Середні результати в тестуванні PISA із читання
й середні витрати на повний цикл освіти однієї дитини 6-15 років**

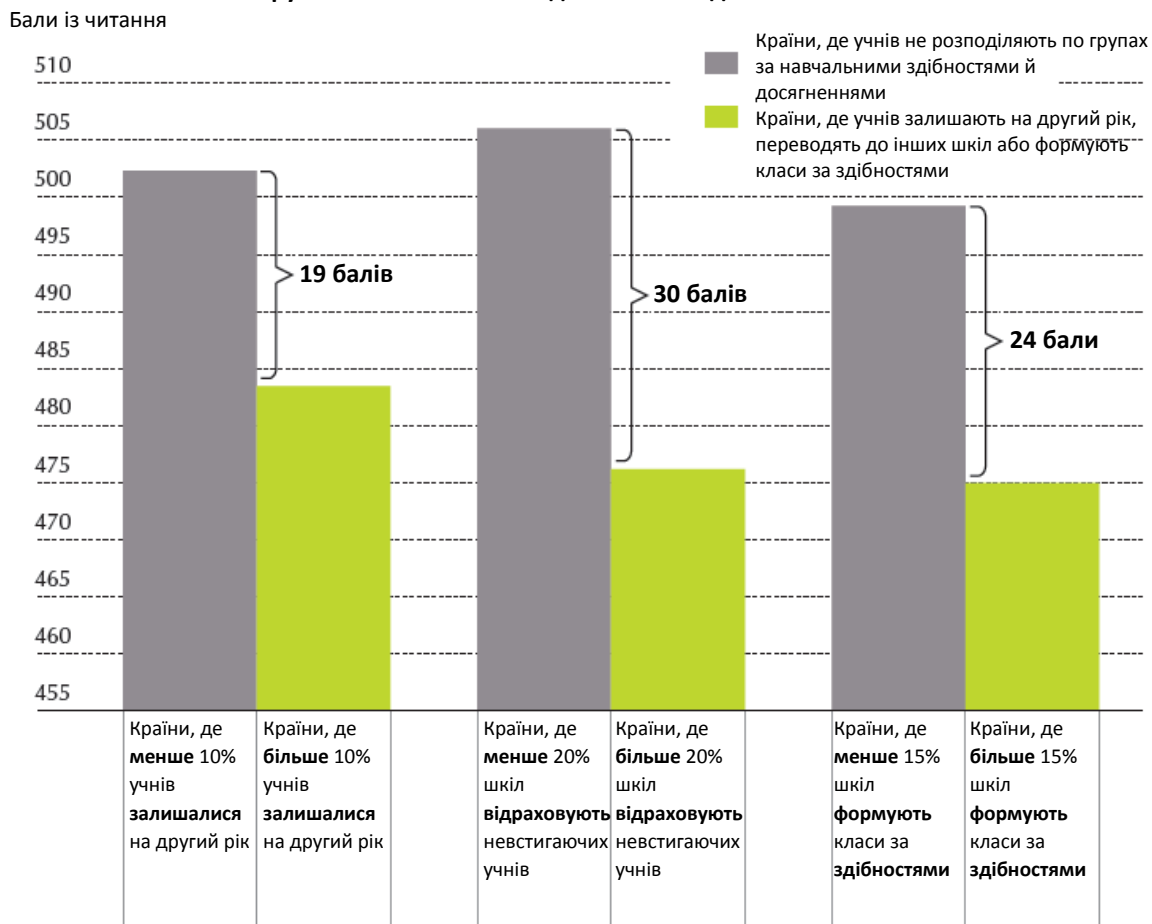
Джерело: PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science, рис. I.2.3 Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932381399>; PISA 2009 Results: What Makes a School Successful? Resources, Policies and Practices, рис. IV.3.21b. Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932382216>
Заувага: 23 партнерські країни ОЕСР і економіки не повідомили дані про сукупні витрати.

Ставлення систем освіти до вчителів й учнів має значний вплив на навчальні досягнення учнів

Країни, які мають високий рівень доходів і водночас найвищі результати в дослідженні PISA, зазвичай витрачають більше грошей на оплату праці вчителів. Наприклад, Корея і Гонконг (Китай) посідають місця серед країн/економік із найвищими результатами в тестуванні PISA із читання. Учителі класів першого рівня середньої школи в Кореї та Гонконгу (це відповідає рівню 5-7 класів в Україні) заробляють удвічі більше показника ВВП на душу населення в їхній країні. До того ж країни з високими результатами в PISA залучають до викладання в школах найкращих випускників вищих навчальних закладів, пропонуючи їм високу заробітну плату й гідний професійний статус. Проте в країнах/економіках із низьким рівнем національного багатства результати навчання не залежать від заробітної плати вчителів.

У тих країнах й економіках, які інвестують у заробітну плату вчителів, кількість учнів у класах зазвичай більша. Коли PISA дослідила результати в межах окремих країн, було з'ясовано, що кількість учнів у класах не впливає на їхні навчальні досягнення. Це означає, що країни з високими результатами PISA зазвичай віддають перевагу витратам на заробітну плату вчителів, а не зменшенню кількості учнів у класах.

Середні результати в тестуванні PISA із читання в країнах ОЕСР, де учнів залишають на другий рік, переводять до інших шкіл або формують класи за здібностями, та в країнах, де учнів не розподіляють по групах за навчальними здібностями й досягненнями

Джерело: PISA 2009 Results: What Students Know and Can Do: Student Performance in Reading, Mathematics and Science, рис. I.2.3 Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932381399>; PISA 2009 Results: What Makes a School Successful? Resources, Policies and Practices, рис. IV.3.21b. Statlink: <http://dx.doi.org/10.1787/888932382216>

Країни з високими результатами PISA вкладають в освіту не тільки кошти, але й віру в успіх у навчанні **всіх** своїх учнів. Школи і вчителі в цих країнах не дають невстигаючим учням зазнати невдач у навчанні. Вони не залишають слабких і проблемних учнів на другий рік, не переводять їх до інших шкіл, не формують класи за здібностями. Отже, країни можуть досягати високих результатів у тестуванні PISA незалежно від рівня національного багатства: якщо країна прагне того, щоб усі учні мали успіх у навчанні, і бере на себе як фінансову, так і політичну відповідальність за це, її учні матимуть високі навчальні досягнення. Високих результатів PISA зазвичай не досягають ті країни, де існує практика окремого навчання учнів з низькими навчальними досягненнями, із проблемною поведінкою та/або з особливими потребами.

Узагальнення: Країна не може досягти рівня якісної освіти, лише вкладаючи в неї кошти. Високі результати PISA отримують ті країни й економіки, які вважають, що всі діти можуть досягти успіху в шкільному навчанні, і які для цього докладають відповідні зусилля. Кращі результати показують ті з багатих країн, де перевага віддається якості викладання, а не зменшенню кількості учнів у класах. Коли йдеться про фінансування освіти, питання полягає не в тому, скільки коштів витратити, а швидше в тому, на що саме їх витратити.

За більш детальною інформацією звертайтеся до Гільєрмо Монти (Guillermo Montt, Guillermo.Montt@oecd.org)

Ознайомтеся із *PISA 2009 Results: What Makes a School Successful? Resources, Policies and Practices (Vol. IV); Strong Performers and Successful Reformers in Education policy video series*

Відвідайте сайт:

www.pisa.oecd.org

www.oecd.org/pisa/infocus

Читайте також:

Ким хочуть стати хлопці й дівчата в майбутньому?